

A Gimnasztika Vonzásában

Ilona Peuker, 1968

A hobbim hivatásommá lett,
amely továbbra is a hobbim maradt.

ELŐSZÓ

Ez nem könyv, még kevésbé valamilyen irodalmi alkotás. Amit ezekkel a sorokkal kedves munkatársaimnak és tanítványaimnak átnyújtok, az csupán beszélgetés valakiről és hivatása, a **Gimnasztika** iránt érzett szeretetéről.

Gyermekkorom óta izgatott a tánc és a sport: a balettelőadások, az operaelőadások Budapesten, abban a városban, ahol születtem, a színházakban bemutatott klasszikus táncok, amelyeknek állandó látogatója voltam. De sokáig csak néző voltam, mert nem mertem a bennem égő vágyat kimondani, hogy táncolni tanulhassak. Lehetetlennek tűnt számomra, hogy ilyesvalamire megszerezsem szüleim engedélyét. De azt megengedték, hogy néhány sportágban, mint például a tenisz, úszás, vitorlázás vagy lovaglás, gyakorlatot szerezhsek.

Ezek a tevékenységek nagy örömet jelentettek számomra és megfelelő technikai tudásra tettem szert ezekben a sportágakban. De mégis volt valami hiányérzetem, hiányzott valami, amit magam sem tudtam pontosan, amit még nem találtam meg.

Belső nyugtalanságom és temperamentumom egyre jobban feszített. Megoldásként, hogy elviselhető legyek, különféle fizikai nevelési tanfolyamok látogatását erőltették rám a következő években. Hangsúlyozom, hogy különféleképpen, ugyanis anyámnak - rábeszélésemre - minden évben másik tanfolyamot kellett találnia, mert egyiket sem szerettem meg igazán, amelyiket kipróbáltam.

Tizennégy éves voltam akkor, amikor megtörtént a csoda: végre felfedeztem a „nagy ismeretlent”. Hogy valami változzék, a nyughatatlan kisleányt beírták még egy tanfolyamra. Így kerültem be a Dienes Valéria által vezetett mozgásiskolába. Részemről természetesen kevés reménnyel arra nézve, hogy ezt a helyet meg fogom szeretni, ugyanis nem tudtam pontosan, hogy tulajdonképpen milyen tanfolyamra is járok, és az sem volt világos, hogy a többi tanfolyam miért nem okozott különösebb örömet számomra.

De hirtelen minden megváltozott, csoda történt, mintha álom lenne, és örülni kezdtem, hogy végre megtaláltam azt, amit oly sokáig kerestem. Ez a tény természetesen bennem is nagy változást hozott. Egy ismeretlen dolog keresésének újdonságát, amelyre oly nagy szükségem volt. Végre boldognak éreztem magam! Az eleven és nyugtalan gyermek hirtelen szorgalmas és tanulni vágyó tanulóvá vált. Szüleim házára végre nyugalom szállt, amelyet korábban oly sokszor megzavartam.

Reggelenként a gimnáziumba mentem, délutánonként pedig sugárzó arccal a „Mozgásművészet iskolájának” nevezett iskolába. Abban az időben a gimnasztika kifejezés még ismeretlen volt Magyarországon.

Formális stúdiumaim az alábbiak voltak: latin, új- és ógörög, matematika és néhány hasonló csemege, amelyekért a legkevésbé sem tudtam lelkesedni. Őszintén szólva mindegyik nagyon untatott, még ha ez nem derült is ki az osztályzataimból, amelyek mindig jók voltak, talán leginkább a magaviseletem miatt. Anyám ijesztésére gyakran megesett, hogy a tanár rajtakapott, hogy az órán regényt olvasok, vagy éppenséggel alszom. Ezeket az eseteket aztán erkölcsi prédikációk követték, amelyek azonban nem voltak hatással rám.

Csaknem tizennyolc éves voltam, amikor „kiváló” minősítéssel befejeződött számomra a hagyományos oktatás, és hivatás választása előtt álltam.

A négy éven át tartó nyugalmat ekkor ismét megzavarta valami: ahogy akkor mondták, „hadiállapotban” voltunk. Szüleim meg voltak győződve arról, hogy én valamilyen elfogadható hivatást választok, ráadásul a záróvizsgám „kiváló” minősítése helyet biztosított számomra bármelyik magyar egyetemen. Azt akarták, hogy mérnöki tanulmányokba fogjak.

A korábbi években nem egyszer beszéltem szüleimmel jövőbeli terveimről, noha akkor már meghoztam a döntésemet. Nem akartam szüleimnek idő előtt izgalmat okozni, ugyanis a mozgásművészeti képzésben való részvételhez a gimnáziumi záróvizsga mellett még egy négyéves előkészítőre is szükség volt.

Amikor előálltam a kívánsággal, szüleimnek hatalmas megrázkódtatást okoztam. Még csak előhozni sem akarták többé a témát, ugyanis azt gondolták, hogy a későbbiekben majd amatőrként fogok a tanfolyamon részt venni, és azzal egyidejűleg tanulok még valamit, ami valóban biztosítani tudja a jövőmet.

Miután sehogyan sem engedtem, beszéltek Dienes professzor asszonnyal, aki, nekem úgy tűnt, azt mondhatta, hogy nagyon sajnálná, ha ők engem erről a stúdiumról lebeszélnének, ugyanis ő úgy látja, hogy eltekintve a már nyilvánvaló tehetségemtől, nagyon sok dolog rejtőzik még bennem, és nagyon megérné ezeket felfedezni. Oly sokat beszéltem és érveltem, hogy - ha nagyon vonakodva is - szüleim mégiscsak engedtek.

Ma, harmincöt évvel később, meg kell mondanom, hogy életemben ez volt az egyetlen alkalom, amikor szüleimnek ellenszegültem, és biztos vagyok abban, hogy a mostanáig bejárt nehéz út ellenére is megérte.

A KIBONTAKOZÁS ÉVEI

Dienes Valéria iskolája

Az előrehaladás és kibontakozás három csodálatos éve kezdődött el, amely tulajdonképpen hét volt, ha a négy előkészületi évet is beleszámítjuk.

Nagyon sok tanulnivalóm volt. Reggel elméleti órák voltak, délután a gyakorlatiak. Gyakran volt este előadás, amelyre ihletetten kellett készülnünk és gyakorolnunk.

A szaktárgyak az alábbiak voltak:

a) **Elmélet:** Módszertan, rendszertan, geometria, fizika, történelem, pszichológia, anatómia, biológia valamint zeneelmélet a mozgás megfelelő kísérése és tanulmányozása céljából.

b) **Gyakorlat:** Szemléltetés, dinamika, ritmika, tematika, tréning, kompozíció, csoportos mozgás, gyakorlati pedagógia, zene és néptánc.

Az órákról való lógás szóba sem jöhetett, nem csak azért, mert a hallgatók szám ritkán haladta meg a tízet, tehát minden hiányzás azonnal feltűnt volna, hanem azért is, mert a hiányzásnak a teljes év megismérlése lett volna a következménye.

Az oktatók felgyorsították a tempót, ugyanis csak nagyon korlátozott idő állt rendelkezésükre a sokféle tantárgy megtanítására. Hogy a tanmenetet be lehessen tartani, és hogy néhány gyenge elem miatt ne kerüljön késedelembé az egész csoport, olyan nehéz vizsgán kellett átmennünk, hogy tanulmányaink ezen évei alatt már csak a gyakorlati szaktárgyakban kellett tökéletesíteni tudásunkat.

Hogy a legfontosabb tantárgyak mellett jövőbeli munkánkat is megfelelően megalapozzuk, Dienes tanárnő előadónak készített fel bennünket. Nagy rémületünkre minden előadás előtt egy kisebb beszédet kellett improvizálnunk a technikai részletekről és megfelelő jártassággal foglalkozni azzal az anyaggal, amelyet megtanultunk.

Kedves munkatársaim és tanítványaim, el tudjátok képzelni ezt a tragikomikus helyzetet? Az öltözőben mindannyian szóban tanultuk meg és tökéletesítettük az előadandó gyakorlatokat, mert soha nem tudtuk, ki lesz majd a következő áldozat.

Aztán hirtelen előbukkant a már meglehetősen előrehaladott korban lévő Vali néni (ahogyan őt neveztük, és akiről azt gondoltuk, hogy már 100 éves, ami persze nem lehetett, mert 1968-ban lett 92 éves, amikor ezt a könyvet írtam és 1978-ban halt meg), aki még mindig az az öntudatos személyiség volt, aki határozott és erős hangjával adott utasításokat, amelyek ellen senki sem mert tiltakozni. "Ili, (- szólított meg állandó becenevem -), öltözz fel és beszélj öt percen át a zárt profilban történő mozdulatok dinamikus variációinak a lehetőségeiről!" Teljesen elveszettnek éreztem magam. A közönség soraiban ültek ismerőseim, barátaim és

szüleim, és nekem ezt a hálátlan szerepet kellett eljátszanom. Ez a téma a közönség számára csaknem érdektelen volt, úgy hogy néhányan aludtak, mások nevettek, mialatt én reszkettem és majd el ájultam. Csak hónapokkal vagy évekkkel később fogtuk fel mindannak a pozitívumát, amit ez a szenvedés jelentett, amikor remegés nélkül tudtunk beszélni nem csak közönség előtt, hanem az iskolai előadásokon is, ahová sokszor küldtek el utolsó tanuló éveink alatt.

Dienes tanárnő mindent megtett azért, hogy a lehető legjobban felkészítsen a hivatásunkra. Hatalmas intelligenciájával képes volt arra, hogy az elméleti szakokat olyan módon hozza közel hozzánk, hogy azokat alkalmazni tudtuk a gyakorlati tárgyakban és fordítva. Példaként a zeneórákat említem: kötelező volt ismernünk a kottát és legalább két évig zongorázni tanulni.

Elméleti tantárgyként az első évben zeneelméletet és összhangzattant tanultunk.

A **gyakorlati** képzés során meg kellett tanulnunk egyszerűbb zongoradarabok kottájának olvasását, és a mozgás kísérésének alapelveit.

A második évben improvizációt tanultunk és megtanultuk a mozgás kísérését. Kezdetben lehetőséget kaptunk arra, hogy az órákon ismert zenedarabokat játsszunk kíséretként, de később kötelességünk volt improvizálni. Hetente kétszer különféle iskolai osztályokat hívtunk meg, amelyeknek órákat kellett adnunk zongorakísérettel. Természetesen hosszú időbe telt, mire ezek az órák elviselhetővé váltak.

Ily módon olvadt egyetlen harmóniába az elmélet és a gyakorlat.

Közeledett a második év vége, ami a Dienes-féle iskolától való búcsút jelentette. A harmadik évet állami intézményben végeztük. A búcsú itt nem a megfelelő szó, mert mi mindig Dienes Valéria tanítványai voltunk, csak éppen az ő iskolájában folytatott tanulóévek értek véget.

Minthogy ennek a csodálatos időnek valamilyen módon mégiscsak vége lett, nem mulaszthatom el, hogy meg ne köszönjem Dienes Valériának mindazt, amit tőle tanultunk, az emberséget, amellyel később tornásként és pedagógusként bejárt jövőbeli utunkat egyengette.

Ebben az asszonyban mindmáig az egyik legértékesebb személyiséget ismertem meg. Egy kiváló szakembert, olyan vezetőt, akinek a személyisége mindenén átüt és tiszteletet vált ki. Olyan tudóst, aki a pszichológia és a matematika doktora, a Párizsi Egyetem kitüntette, aki még ma is dolgozik több nyelven írt tudományos és műszaki könyvein. Előrehaladott kora ellenére lelke mindig fiatal maradt.

EGYETEMI TANFOLYAM

A harmadik év az állami iskolában inkább szórakoztató volt, mintsem nehéz, főleg nekünk, Dienes professzor asszony négy növendékének, akik - Vali néninek hála - kiválóan felkészültek voltunk. Erre a tanfolyamra azok kerülhettek, akik már túl voltak a „kibontakozás” éveinek záróvizsgáin, azokon a vizsgákon, amelyeket már a magyar állam szervezett és felügyelt.

A tanfolyam célja az alábbi volt:

- a) összetett vizsga letétele és
- b) diploma szerzése, amely magán és állami iskolákban történő tanításra, valamint saját iskola nyitására ad jogot, de természetesen nem jogosít fel tanárképzésre.

Ilyen állami diploma nélkül tilos volt oktatni vagy magánórákat adni. Az ellenőrzés nagyon pontos és a büntetés nagyon szigorú volt, úgy hogy senki sem bátorzkodott megszegni ezt a rendelkezést. A tanórak díja táblázatban volt rögzítve, amelyben megszabták a minimális és maximális árakat. A tanfolyamokat évenként egyszer a helyszínen ellenőrizték és minősítették.

De most térjünk vissza a tanfolyamra. Ahogy már korábban említettem, ez számunkra élvezetes év volt, sok új kollégával és oktatóval (az itt oktató tanárok nem taníthattak a képzőben). Sok időm és energiám maradt viccelődni, amelyre mindig kapható voltam és kollégákat is találtam hozzá. Az eredmény: viselkedésem miatt gyakran kizavartak az óráról.

Mindezek ellenére becsülettel lettem a vizsgákat és legnagyobb csodálkozásomra én kaptam a legjobb osztályzatokat. Ennek következtében aztán közvetlenül Magyarország kultuszminiszterétől vehettem át a diplomámat. Meglehetősen rosszul éreztem magam a bőrömben. A sok derűs idő mellett szégyelltem, hogy kollégáim közül kitűntem, akik pedig legalább annyit tudtak, mint én. Nem szívesen emlékszem vissza erre az epizódra, de egy dolog miatt jó volt, arra, hogy még inkább kötelességemnek érezzem, hogy kidolgozzam "A Dienes-féle rendszer" címmel írt téziseimet, amelyre aztán dicséretet és több állásajánlatot is kaptam.

A diplomám, a dicséret és az elért hírnév ellenére úgy éreztem, hogy saját szakterületemen csak félig vagyok járatos. Minden új technikai megoldás meglódította a fantáziámat. Részt vettem a korszak táncművészete összes kiválósága, Lábán Rudolf, Dalcroz és Dencant által tartott különféle tanfolyamokon. Fél évet töltöttem Kairóban, hogy megismerkedjem az egyiptomi mozgásművészettel, és szoros kapcsolatba kerültem a balettel és az akrobatikával.

Fiatal éveimben sokat láttam és tanultam. És a saját tudásom? Még semmit nem tudtam! Először valódi tudásra kellett szert tennem és a gyakorlatban kipróbálnom.

FÜGGETLENSÉG

A fejemben és tagjaimban meglévő tudással kezdem tanórákat adni. Az első évben a szülői házban, ahol elég hely volt erre, noha a tanfolyam nagy felfordulással járt a sok résztvevő (gyerekek, lányok és asszonyok) miatt. Idővel aztán szüleim is elvesztették a türelmüket, ugyanis hetenként többször is teljesen átrendeztem a szalont, ahol még előadásokat is rendeztem. Éreztem, hogy más helyszínt kell keresnem, igaz, édesapám kontójára.

De ezúttal is szerencsém volt: úgy tűnik nekem, hogy nem csak én szerettem a gimnasztikát, hanem az is szimpatizált velem. A nehézségek csakhamar megoldódtak, és minden jól alakult. Egyik kolléganőmnek volt Budapest belvárosában egy jól felszerelt gimnasztika-terme, amelyet el akart adni. Rögtön megvettem. Valamelyest aggódtam a kiadások miatt, amivel egy ilyen iskola fenntartása jár, de végül is elhatároztam, hogy nem fogadom el édesapám anyagi segítségét, és mindent magam fogok elrendezni.

Hát igen, mindig elég keményfejű voltam, és miután saját családom, valamint ismerőseim különben is azt gondolták, hogy mindez, az iskola alapítását is beleértve, amúgy is csak átmeneti játék lehet, be akartam bizonyítani, hogy én a dolgot nagyon is komolyan gondolom.

És csoda történt! Az iskola egyre jobban ment, én pedig sugároztam. Előadásokat rendeztünk, amelyen én egyénileg és tanítványaimmal együtt is részt vettem. Emellett havonta voltak házi előadások is. Az iskola virágzott, egyszerűen divat lett nálam gimnasztikát tanulni, ami része lett az akkori Budapest jó hangulatának.

Magam is feltettem a kérdést: miért megy ilyen jól az iskola? Olyan jó tanár lennék? Az nem lehetséges! Semmilyen kezdő tanárnő nem nyerhet egy tapasztaltabbal szemben. Ennek kezdtem utána gondolni, és egyre inkább elbizonytalanodtam. Talán nem csak az én sikerem volt mindez, hanem mindebbe családom neve is belejátszhatott, amely befolyásolhatta és talán vonzotta is a tanítványokat.

De még mielőtt ezek az érzések meggyökerezhettek volna bennem és megzavarhatták volna jövőbeli munkámat, a sors megoldotta a problémát.

Hat nagyon sikeres iskolai év után változás állt be az életemben: Tulln (Ausztria) és Breitenberg (Németország) irányába fordult.

Elutazásom előtti utolsó hetekben természetesen már nem adtam órákat az állandósult légitámadások miatt, és egyszerűen nem tudtam elképzelni, hogy szeretett iskolámat már soha többé nem fogom látni. Mindent úgy hagytam, ahogy volt, a berendezést, dokumentumokat, a hirdetések, mintha néhány héten belül visszatérnék.

De a sors nem így akarta. Nagy fájdalmat okozott fiatal éveimben végzett munkám elvesztése, mégis, ma már ezt kérdezem: lehattél volna más módon „Peuker Professzorasszony” vagy „Dona Ilona”? Mindent fel kellett áldozni azért, hogy ez megtörténjék.

BREITENBERG

Breitenberg egy kis falu a bajor erdőben, amelyet csodaszép földek, erdők és romantikus tavak vesznek körül. Idilli táj, ideális az álmodozásra, de az idő akkor sajnálatos módon nem kedvezett az álmodozásnak. Ezek a háború utáni időszak legrosszabb hetei és hónapjai voltak. Tétlenül ott maradni nem lehetett, muszáj volt valamit tenni. Én most is, mint mindig, a munkámra gondoltam. De kivel? Hol? Itt csak parasztporták vannak, egymástól jókora távolságban. Ki venne részt ilyen tanfolyamon? Hol tudnék órákat adni?

Közeledett a Karácsony. Ki tudja, gondoltam, hátha lehetséges színre vinni néhány karácsonyi darabot a környék gyermekeivel? Talán a templomban is lehetne előadást tartani, ahol az emberek minden vasárnap találkoznak, és ahol egy orgona is rendelkezésére áll az előadáshoz. Beszéltem a falu lelkészével, aki nagyon lelkes lett. A mise után kihirdette a tervet, és kérte, hogy minden gyerek, aki részt akart venni a rendezvényen, találkozzék az iskolában próba céljából. Több mint hatvan gyerek jött össze. Kis csoportokba osztottam őket, és egyszerű gimnasztikai gyakorlatokkal, részben saját magam által összetákolt karikák segítségével megjelenítették az angyalokat és a pásztorokat egy karácsonyi előadásban.

Bátyám volt a műszaki segítség a színpad díszletezésében és világításában. Óriási volt a siker, így az előadást rendszeresen ismételtük egészen farsang idejéig. Ezután farsangi előadásokba fogtunk bele, amelyek már a következő Karácsonyig kitartottak.

Abban az időben a pénznek nem volt értéke. Munkámat az akkor értéknek számító vajjal, tojással és egyéb élelmiszerrel fizették meg, Egy évvel később ezt a tanfolyamot „vajkurzus”-nak neveztem.

Hál' Istennek négy év katonai szolgálat és különlet után férjem Emli Pueker egészségesen és szerencsésen tért vissza hozzánk.

Véget ért a „vajkurzus” és visszaköltöztünk Ausztriába.

TULLN (AUSZTRIA)

1848-ban vagyunk. Folytatódnak a háború utáni nehéz évek. Az emberek még mindig a háború következményeitől szenvednek, szomorúak és küszködnek. Jó ideig eltartott, míg mindenki visszatalált a munkájához, felépítette egzisztenciáját és a napi élet visszatért a szokott kerékvágásba.

Éppen így volt ez az ausztriai Tullnban is, amely Béctől 23 km-re található, és így történt ez velem is. Én azon kevesek közé tartoztam, akiknek szerencsénk volt, akik csak anyagi veszteséget szenvedtek és nem vesztek el senkit családjukból. Nem tartott sokáig, míg érezni nem kezdtem, hogy a gimnasztika nagyon hiányzik. Tullnban volt egy tornaegylet, amely az Osztrák Tornász- és Sportszövetség fiókintézménye volt. Összeszedtem a bátorságom, interjút kértem az elnöktől és felajánlottam, hogy gimnasztikai tanfolyamot tartanék gyermekek számára. Érdeklődéssel és szimpátiával fogadta az ajánlatot. Így kezdődött el Tullnban a gyermekek számára tartott tanfolyam, amelyen már az akkor négyéves saját leányom, Anita is részt vett. Később további tanfolyamok következtek leányok és asszonyok számára.

Ezt a helyzetet nem viseltem el sokáig és minden újra kezdődött: néhány hónap multával már nem bírtam megmaradni a tornaterem négy fala között, és előadást szerveztem. Ez Tulln egyetlen meglévő színpadán zajlott le, a moziban, hatalmas sikerrel. Már egy héttel az előadás előtt szükségessé vált, hogy bejelentsük az előadás megismétlését, mivel az első előadásra minden jegy elkelt.

A bemutatót követő többi előadás is hasonló sikerrel zajlott. Természetesen elégedett voltam. Ma már ezt az előadást inkább csak kedvesnek nevezném, ahol mozdulatok egyaránt tetszettek a közönségnek és a résztvevőknek, de ami alapjában véve nem volt igazán komoly dolog.

BÉCS

1950-ben Bécsbe költöztünk. Ezúttal minden egészen másképp történt, mint a korábbi években. Nem én voltam az, aki a gimnasztikát bekerítette, hanem a gimnasztika volt az, amely nem akart engem elengedni. Karrierem egy ausztriai kis epizóddal kezdődött. Bécsben a kedvenc sportomat, a teniszt akartam folytatni. Elmentem a tullni sportegyesületbe és megkérdeztem, hol találok erre lehetőséget. Ott a következő választ kaptam: „Ön állandóan Bécsben lakik? Mi éppen erre várunk. Kérem, várjon egy pillanatra”. Ekkor megjelent az intézmény

elnöke. Teniszmúltamból már ismertem, de ő nem hallgatott meg, nem hagyott beszélni, hanem rögtön azt kérdezte: „Nem akar a szertornász válogatottunknak edzést tartani?” (Ezt a sportágat, amely jelenleg művészi torna, korábban olimpiai gimnasztikának hívták). Alig jött ki hang a torkomon és nehézséget okozott e két úrral vitatkoznom, akik olyan benyomást tettek, mint akik valami igen fontos munkát ajánlanak gondolkodás nélkül, anélkül, hogy ismernék eddigi munkámat. „Mi ismerjük magát, még hozzá nagyon is jól!” – mondták. „Figyelemmel kísértük az összes előadást Tullnban, és éppen ez az a fajta munka, amelyre szükségünk lenne. Éppen ideje lenne a női gimnasztikában a férfias mozgást nőies, harmonikus és ritmikus mozgással helyettesíteni”.

Valamivel később hivatalos megbízást kaptam a bécsi válogatott csapat edzői teendőinek ellátására. Vettem a bátorságot és nekiláttam a munkának. Örömmel töltött el, hogy láttam, hogy a kezdetben meglehetősen bizalmatlan csapat napról napra bizalmasabb lett, hogy egy-egy intenzív tréning után egyre nőtt a teljesítmény, majd röviddel később már mindnyájan hittek nekem és reménykedtek.

Egy hónapos intenzív gyakorlás és számomra komoly munkát jelentő munka után - ugyanis a szerekekkel végzett minden mozdulatot át kellett alakítanom, minthogy azok már elavultak voltak és nem alkalmazkodtak a tornáslányok egyéniségéhez - országos bajnokság következett. Soha nem látott sikert értünk el. Ezután már a többi szövetségi állam is magának akart megnyerni. Mivel engem az Osztrák Torna- és Sportszövetség támogatott, nem érdekelt ez a köztük lévő konfliktus, nem okozott fejfájást vagy idegességet. Hagytam, hogy a nagy egyesületek és konföderációk egymással vitatkozzanak és döntsenek arról, hogy mit akarnak velem. Így is tettek.

A Szövetség nem ejtett, hanem kinevezett összes intézménye edzőjének, nem csak Bécsben, hanem minden osztrák tartományban, valamint a nemzeti és olimpiai csapat technikai igazgatójának. Ezekkel a feladatokkal kezdődött maratoni futásom. Minden héten Bécsben, hétvégeken és szabadnapokon a többi tartományban, ahová az egyesített nemzeti csapatot kihelyezték. Ezen kívül igen gyakran máshol Európában, különböző európai versenyeken, világbajnokságokon és mindezek megkoronázásaként az olimpiákon.

Kevés szabadidőmben még versenybírónak is ki kellett képeztetnem magam, ami azt jelentette, hogy hallgathattam és élvezhettem a versenybírók számára rendezett egyhangú tanfolyamokat.

Manapság szívesen gondolok vissza erre a munkára és az utazásokra, noha ez akkoriban sokszor túl sok volt számomra, és elkedvetlenített, ha újra sort kellett kerítenem egy-egy utazásra.

Legnagyobb szomorúságomat az okozta, hogy fel kellett hagynom a gyermekekkel való foglalkozással, minthogy arra már nem jutott időm.

Természetesen a modern gimnasztikához (amelyet ma ritmikus sportgimnasztikának neveznek) soha nem lettem hűtlen. A szertornával párhuzamosan én vezettem a Szövetség modern gimnasztikai csapatát. Mivel az osztrákok a testnevelésnek, a tornának köszönhetően már jó alapokkal rendelkeztek a gimnasztikához, az izmok kontrolljához és koordinációjához, gyors volt az előrehaladás és a siker. Ezen a területen csak ez elittel foglalkoztam, az előkészítő munkát a Szövetség végezte, amelynek vezetőit én tanítottam be és irányítottam.

Túl unalmas lenne, ha felsorolnám az összes tanfolyamot, kongresszust, országos és nemzetközi találkozót, amelyeken részt vettünk, így csak néhány emlékezetes eseményt említek meg.

1951-ben egyik tornászom Trude Kolar gyűrűn lett világbajnok a svájci Bázelen rendezett világbajnokságon. Nem sokkal ezután ez a szer kikerült a bajnokságból, mivel a hölgyeknek csak négy szeren való részvételt engedélyeztek, így egyet el kellett hagyni.

1951-ben az Ernst Idla által vezetett tanfolyam Svájcban (Maglingen), valamint a Rudolf Bode által Németországban tartott tanfolyam volt nagyon érdekes és tanulságos számomra.

Kiemelkedő esemény volt 1952-ben a hollandiai gimnasztikai világbajnokság és az Olimpia.

NEMZETKÖZI GIMNASZTIKAI BAJNOKSÁG – HÁGA

Ausztria benevezett erre a bajnokságra, és engem kértek meg, hogy edzéseket tartsak és készítsem fel a Szövetség csapatát.

Nem örültem annak, hogy kiválasztottak erre a megtisztelő, ugyanakkor nagy felelősséggel járó tisztségre, anélkül, hogy sor került volna valamilyen válogató versenyre. Érthető módon irritálta kollégáimat a Konföderáció döntése, és támadni kezdtek. Tudom, semmilyen karrier nem áll csak kellemes napokból, derekasan küzdöttem is, de ha nem támogatott volna a legnagyobb osztrák gimnasztikai egyesület, a Torna- és Sportszövetség, ha nem helyezte volna belém bizalmát és minden reménységét, bizonyára nem lett volna kellő bátorságom és erőm ennek a helyzetnek az átvészelésére. Az ezt követő napokban, követve a Szövetség tanácsát, javasoltam a Konföderáció számára, hogy rendezzen országos bajnokságot, amelynek eredményeként kiválasztható a legjobb osztrák csapat, amely aztán képviselheti az országot Hollandiában. Úgy tettem mindezt, hogy hírnevemet megőrizzem és bebizonyítsam a konföderációnak, de főként a Szövetség csapatának, amelyik a legjobb osztrák csapat volt, hogy nem véletlenül választottak meg engem.

Azon igyekeztem, hogy valami jó dolgot tegyek, mert - akármilyen nevetségesen hangzik is - bebizonyíthattam volna, hogy egy másik csapatot is ki lehet választani egy nemzetközi versenyen való részvételre, ugyanis az örömnél sokkal nagyobb volt a megaláztatástól való félelmem. A vereségtől való félelmemnek az volt az alapja, hogy az osztrák csapat már jó ideje csak az utolsó helyek egyikét tudta megszerezni.

Lehetetlennek tűnt számomra, hogy én lennék az a megfelelő személy, aki ezen a helyzeten változtatni tud. Miért én lennék az, aki meg tudja oldani ezt a nagy feladatot?

Végül is megszervezte a Konföderáció az országos versenyt és a Szövetség csapata szerezte meg az első helyet.

Tiszta lelkiismerettel, de nagyobb remények nélkül utaztunk el Hollandiába, nyolc szőke és csinos tornászlány, a delegáció vezetője és két megfigyelő, hogy előadjuk labda- és kéziszer nélküli gyakorlatainkat.

Ezen a bajnokságon tizenkét nemzet negyvenöt csapata vett részt. A verseny első napján megszereztük az első helyet, ami már sokat jelentett, de a végső győzelemre vonatkozóan még semmit nem mertem mondani. Csak a következő este fejeződött be a verseny és megtörtént a csoda: Ausztria végzett az első helyen!

Amikor visszaemlékszem ezekre az eseményekre, nagyon sajnálom, hogy nem vagyok író, hogy elbeszélhessem azokat a boldog és felejthetetlen pillanokat, amelyeket ez a győzelem okozott.

A záróünnepségen az osztrák csapat megismételte a gyakorlatokat a stadionban, és tiszteletünkre felhangzott az osztrák himnusz. Végül az osztrák követ és a holland vezető tartott beszédet, aki legnagyobb meglepetésemre néhány szót magyarul is ejtett, ugyanis budapesti diplomataként szert tett némi magyar nyelvi ismeretre.

Az esemény koronájaként a Szövetség teljes vezetősége és elnöke fogadott minket Bécsben, aki személyesen mondott köszönetet nekem Ausztria és a Szövetség nevében.

Ettől fogva állandó siker övezte az Ausztriában végzett munkámat.

HELSINKI OLIMPIA - 1952

Komoly előkészületek, véget nem érő országos és nemzetközi versenyek, amelyeknek egyetlen célja az olimpiai gyakorlatok tökéletesítése volt.

Helsinkiben az olimpiák történetében utolsó alkalommal állt a tornászcsapat nyolc tagból, akik egyidejűleg nyolc szerrel és csapatgyakorlattal vettek részt a versenyen.

Csapatgyakorlatként az osztrákok egyhangúlag a labdagyakorlatot választották, amellyel már Hollandiában is sikerrel szerepeltek, de ezúttal egy szertornász csapattal kellett részt vennünk. Lényeges különbség, hogy valaki már egy szinkronba hozott csapattal dolgozik, akiknek tagjai már egymásra hangolódtak, vagy pedig olyannal, ahol a tagok egyéni versenyzők, és egy cseppet sem vagy alig vannak tekintettel a kollégáikra.

Az én munkám az volt, hogy a tornászoknak megtanítsam a gyakorlatot; a feladatok begyakoroltatását egy kollégánóm végezte. Bizonyára megtett minden tőle telhető, de amikor később nekem előadták a gyakorlatot, alig ismertem rá. A vezetők aggódni kezdtek és elhatározták, hogy a tornászokat Bad Ischl-be küldik, hogy vezetésem alatt intenzív és koncentrált tréningben legyen részük.

Tíz napot töltöttünk ott, és éjjel-nappal ezt a szörnyű gyakorlatot tanultuk. Azt hiszem nem kell mondanom, hogy látni is alig bírtuk már a gyakorlatot és hallgatni a zenéjét, de végül is elfogadható színvonalra sikerült jutnunk. Ez az esemény juttatott el arra a meggyőződésre, hogy az egyéni szertornászokat és a csapattornászokat nem lehet összekeverni, még akkor sem, ha megfelelő szintű tudás birtokában vannak.

Ezt az álláspontot védelmeztem azon az Olimpiát megelőző technikai tanácskozáson is, amelyen Ausztria delegáltjaként vettem részt. Ugyanez volt a véleménye sok más nemzet képviselőjének is. Azok, akik a szerrel végzett egyéni gyakorlatra a legtöbb pontot kapták, teljes csődöt mondtak a csoportos gyakorlatok során, és vice-versa. Noha nem szerettem a gyakorlatot, megszereztük a második helyet: csak a svédek mögött maradtunk le, és ezzel kompenzáltuk azokat a pontokat, amelyeket a szertorna-gyakorlat során elvesztettünk.

Most gyorsan visszatérnék az Olimpiát megelőző tanácskozásra, hogy elmondjak egy-két dolgot, amelyek nem teljesen érdektelenek a modern gimnasztika és a szertorna (illetőleg a ritmikus sportgimnasztika és művészi gimnasztika) aktuális fejlődését illetően.

Ott ültünk, mindenféle tervezés nélkül, a két blokk, a keleti és a nyugati, óvatosan két külön csoportban, mint két futballcsapat nézői, akik kölcsönös bizalmatlansággal viseltek egymás iránt.

A hangulat ünnepélyes, de ugyanakkor komikus is volt. Nem tudom, egyik legfiatalabb résztvevőként honnan vettem a bátorságot saját álláspontom ilyen energikus védelmezésére. Ugyanis lényegében véve két dologért küzdöttem:

- 1) a szertorna és a csoportos gimnasztikai versenyek bonyolítása két külön csapattal és
- 2) a talajgyakorlatok zenével való kísérése.

Az első pont azonnal visszhangra talált, ugyanis a COI (Nemzetközi Olimpiai Bizottság) már gondolt a szertorna-versenyek számának csökkentésére. A második pontot elvetették. De nem hosszú időre. Már Rómában, a helsinki-i utáni második Olimpián kötelező lett a talajgyakorlatok zenével történő kísérése, és ma már nem is lehetséges ezt elhagyni. Úgy hiszem a gerendagyakorlatokat is előbb-utóbb zenével kell majd kísérni. Már sok országban ilyen módon folynak az edzések.

Helsinki a „rekordok Olimpiája” elnevezést kapta az elért eredmények mennyisége miatt. Emocionális verseny volt, fantasztikus és forradalmi. Első alkalommal vettek részt oroszok az Olimpián és a háború után első alkalommal vehettek részt a németek nemzetközi versenyen.

Nem csak az atlétáknak, hanem a vezetőknek is meg volt a maguk kötelessége. Az egyes országok pénzügyi helyzete meglehetősen ingatag volt, sokat spóroltak a delegációkon. Én például három különböző feladatot kaptam:

- 1) Ausztria delegáltja voltam a gyűléseken,
- 2) versenybíró a talajgyakorlatoknál, és
- 3) edző, hogy vezessem a csoport zárt ajtó mögött zajló edzéseit.

Az olimpiai játékok véget értek. Sok új tapasztalattal gazdagodva érkeztünk vissza Ausztriába, ahol férjem bombasztikus hírrel várt a repülőtéren:

Szeptemberben, azaz a következő hónapban hajóra kell szállnia, hogy Brazíliába menjen.

Így kétszer jöttem le az égből. Egyszer a repülővel, majd másodszor az érzéseimmel. Szerettem Ausztriát, ott történtek a nagy dolgok a karrieremben. A kapuk nyitva voltak előttem, és most mindenre ‚vizontlátást’ kellett mondanom és egy idegen országba mennem, amelynek még a nyelvét sem ismertem.

A tervnek megfelelően, férjem elutazott, én pedig még kilenc hónapig Ausztriában maradtam a gyermekeinkkel.

Ez alatt az idő alatt szakmai életem sok újdonsággal folyt tovább.

1953-ban részt vettünk a rotterdami "Gymnaestrádán" az osztrák Szövetség csapatával.

Úgy gondolom, hogy nektek, kedves braziljaim, akik már részt vettetek az ezt követő "Gymnaestrádákon" érdekes lehet tudni, hogyan zajlott le az első alkalom.

Ahogy megkaptuk a meghívást Hollandiába, megkérdezte az elnököm, hogy tudom-e, miről is van szó. A leghalványabb fogalmam sem volt róla. Ugyan így voltak ezzel külföldi kollégáim is. Nem tudtuk, hogy modern gimnasztikát, vagy szertornát kell-e előadnunk, hogy férfi vagy női csapatról van-e szó. Röviden szólva fogalmunk sem volt semmiről.

Hál' Istennek az osztrák vezetők mindig az aktív részvétel mellett és nem a passzív megfigyelői státusz mellett voltak. Ezért úgy döntöttek, hogy részt fognak venni egy csoporttal, és a Szövetség csapatát szemelték ki Ausztria képviselőjére az első Gymnaestrádán. Ugyanezt tette tizennégy másik európai ország is, így az I. Gymnaestrádán ötezer résztvevő volt.

A holland Iohann H.F. Sommernek, a Gymnaestrada alapítójának fogalma sem volt arról, hogy az az ötlete, hogy szervezzenek egy tornász világtalálkozót, amelyen a gimnasztikában legjobb országok vesznek majd részt, ilyen nagy támogatottságnak fog örüdni és ekkora lesz a siker.

Ahogy az csoportos utazások esetén lenni szokott, nálunk is sok mulatságos helyzet adódott. Például a nemzetek látványos felvonulásakor a mi zászlóvivőnk majdnem elvesztette a nadrágját, mivel elszakadt a gumija. A helyzet megoldása érdekében gyorsan átadta a zászlót egyik kollégájának, berohant egy közeli házba és valahogy rögzítette a már majdnem elvesztett uniformisát, majd a csoport mögé szaladt, hogy sikeresen folytathassa nemes feladatát.

Minden erőfeszítés ellenére az esemény megszervezése sok kívánnivalót hagyott maga után, különösen a szállást és a közlekedést illetően.

Az utazás során is rengeteg problémánk akadt. Kölnben kezdődött, ahol a vonat húsz percre megállt. Indulásakor hiányzott az egyik leány, Tilde. Nagyon idegesek lettünk, mert át kellett mennünk a határon, és nálunk volt az útlevelé.

Telefonáltunk és táviratoztunk a határra, mert szerencsére a formaruhánk lehetőséget adott egyfajta azonosításra. Az elveszett leány később vidáman mosolyogva érkezett meg azzal a vonattal, amelyik a miénk után fél nappal indult el Kölnből. A „szegény” kölni vizet akart vásárolni, de mire visszaért, már elment a vonat. Természetesen megkapta a jól megérdemelt lelki prédikációt.

Rotterdamban aztán odaadásával és segítőkészségével viszonzta kollégái szívességét.

Például a közlekedés alkalmával, amikor is nem volt kedvünk villamossal utazni, de sajnáltuk a pénzt taxira, számíthattunk Tilde segítségére. Ő rendezte el az ügyet: kissé távol a csoporttól, mosolyogva integetett a közeledő autóknak. Minthogy igen csinos volt, hamarosan megállt egy fiatal autós, aki beszállásra invitálta. Elfogadta, de kérte a gavallért, hogy várjon egy kicsit. Ekkor kiáltott nekünk, és a fiatalember legnagyobb rémületére a csinos lánnyal való sétakocsikázás helyett nyolc világoskék uniformisban feszítő, karikával felszerelt leányzót kellett a szállására fuvaroznia.

Ezek az apró dolgok azért elhalványultak a Gymnaestrada csillogásában, csupán egy csodálatos eseményre való emlékezőként maradtak meg.

Európában töltött utolsó hetem tanfolyamokkal túlszűfolva telt el, ugyanis az összes szövetségi tartomány, amelyekben én eddig dolgoztam, még elutazásom előtt meg akart hívni.

Szívesen elfogadtam a meghívásokat, nem csak azért, mert én is látni akartam még mindenkit, hanem azért is, mert így kevesebb időm maradt arra, hogy saját nyomorúságos helyzetemmel foglalkozzam.

Összecsomagoltunk, a koffereinket Olaszországba küldtük, hogy onnan hajón tovább utazzanak, miközben én még egy tíznapos tanfolyamot tartottam Vorarlbergben.

Bécsbe történő visszautazásomkor informális meghívást kaptam a Szövetség gyűlésére, amelyre a város egyik legszebb kerthelyiségével rendelkező éttermében került sor. Nagyon jól esett ez a gesztus, amely lehetővé tette, hogy régi ismerőseimmel ismét találkozhatjak.

Nagyon meglepődtem, amikor a fogadó helyiségben nem csak Bécs vezető emberei voltak jelen, hanem a mindegyik szövetségi tartomány is képviseltette magát.

Meglepett, ugyanakkor gyanakvóvá tett az a körülmény, hogy senkit sem láttam a gimnasztikai csoportom tornászai közül, akiket a labdagyakorlatban elért sikereik miatt nem talajtornásznak, hanem humorosan „labdahölgynek” neveztek.

Kellemes koktélpártit követően a Park-Étterembe vezettek, ahol erre az alkalomra egy nagy pódiumot építettek. Nem tudtam, hogy mindez mit akar jelenteni, csak nem valami show-műsort? Ezután jött az igazi meglepetés. A csoport tornászai valamint a szertornászok egy általam korábban betanított sikeres gyakorlatot mutattak be, így figyelhettem meg saját ausztriai munkámat sűrített előadásban. Ezt követte egy fogadás a vezetőkkel és a tornászokkal, amelyen így több mint százan vettünk részt. Az esemény szíven érintett, és nagyon elérékenyültem. Az este a koronát az elnök beszéde tette fel. Beszélt az Ausztriában végzett szakmai munkámról, az első lépésektől egészen az adott pillanatig, és kifejezte köszönetét és elismerését teljesítményemért. Erősen kellett uralkodnom magamon, hogy hangosan el ne sírjam magam. Önsajnálattal vett erőt rajtam és az volt a benyomásom, hogy a saját temetésemen vagyok, ahol élve temetnek el.

Így fejeződött be Ilona professzorasszony pályafutása, anélkül, hogy bárki is gondolt volna arra, hogy egyszer majd Dona Ilona néven fog feltámadni.

Brazília – 1953

Azzal a szilárd elhatározással érkeztem Brazíliába, hogy befejezem karrierem. Túlzottan depressziós voltam ahhoz, hogy új terveket szövögessek. A kemény munka és a nagy sikerek emléke még nagyon friss volt. Csak békességre vágytam és hallani sem akartam gimnasztikáról.

Mégis, minden másképpen alakult, mint ahogy elképzeltem. Néhány hét brazíliai tartózkodás után ismét belekeveredtem a gimnasztikába. A MEC (Oktatási és Kulturális Minisztérium) egy tanfolyamot szervezett, amelyre sportiskolai oktatókat kerestek Brazília szövetségi államaiból.

Nem volt irigylésre méltó dolog minden délelőtt és délután a tikasztó hőségben órát adni, amit csak tetézett, hogy a portugál nyelv teljesen ismeretlen volt számomra. Mindezen nehézségek ellenére érdekelt a munka, a teljesen új és izgalmas feladat. Épphogy megérkeztem egy idegen országba, amely a gimnasztikát tekintve meg teljesen fiatal és romlatlan volt, ahol nem egy iskola megváltoztatásáról, hanem a modern gimnasztika bevezetéséről volt szó. Azonnal szimpátiát ébresztettek bennem az emberek, akiknek érdeklődése, lelkesedése és szeretetreméltósága jó érzéssel töltött el.

Hamarosan az lett a benyomásom, hogy valóban érdeklődnek a tanfolyam iránt, részt akarnak venni rajta és tanulni is szeretnének valamit. Valamivel később megállapíthattam, hogy első benyomásom majdnem pontos volt. Hogy mindezt örömmel és érdeklődéssel tették, az lehetséges. De hogy egyáltalán tanultak is valamit, az véleményem szerint igencsak kérdéses volt.

Úgy határoztam, hogy szisztematikusan és nem túlzott sietséggel folytatom a munkát. Tehát eltekintve egy minőségi tanfolyamtól, az volt a közvetlen célom, hogy olyan asszisztenseket képezek ki, akik képesek lesznek a gimnasztika folytatását majd további erősödését biztosítani az országban. Mindez nagyon egyszerűnek látszott akkor, sőt azt is lehetett gondolni, hogy ez a feladat rátermett emberekkel néhány hónap alatt el is végezhető. De aki valamennyit is ért a gimnasztikához tudja, hogy ez nem lehetséges. Ehhez az asszisztenseknek és minden résztvevőnek hosszú és fáradságos utat kell végigjárni, bármilyen tehetségesek is. Először is jó tornásznak kell lenniük, hogy saját testükben is érezzék a mozgás technikáját, meg kell érteniük a mozdulatok értelmét és célját, és mindezek mellett pedagógiai tehetséggel is kell rendelkezniük ahhoz, hogy a tanultakat helyesen és

pontosan tovább tudják adni.

Most, amikor ezeket a sorokat írom, büszkén mondhatom, hogy a brazilok kiváló gimnasztikatanárok, akik alapos technikai ismeretekkel rendelkeznek, és akik fáradhatatlan munkával terjesztették el és emelték magas színvonalra a modern gimnasztikát saját országukban. Többségük ma már állami és magániskolák oktatója, akik Rióban és kérésre más államokban tartanak tanfolyamokat. Néhányuknak van saját csoportja is, ami az oktatás sikerességét mutatja. Ezek a csoportok saját gyakorlatokat dolgoznak ki, amelyeket aztán az évenként rendezett országos versenyen adnak elő. Ez nem csak az eredményes munka bizonyítéka, hanem egyben ösztönzés a kollégák számára, jó példája a rendszeres és kidolgozott edzői munkának.

Ők ma aktív tornászok, akik itthon és külföldön adják tanúbizonyosságát annak a magas színvonalnak, amelyet a brazilok értek el a modern gimnasztika területén. De most visszatérnék annak elmondására, hogy mindez hogyan is történt.

Örömmel és bánattal teli út volt, barátokkal és ellenségekkel; csendes küzdelem, amely meghozta gyümölcsét. A folyamatnak három szakasza volt:

1. az érdeklődés felkeltése,
2. bevezetés,
3. elterjesztés.

Leginkább az első fázistól félttem, mert ha az érdeklődést nem sikerül felkelteni, akkor az ember az egészről lemondhat. Nem volt semmilyen propagandaeszközöm, ami azt jelenti, hogy nem volt olyan csoportom, amellyel bemutathattam volna, hogy mi is a modern gimnasztika és mit akarunk elérni. Szép szavakkal senkit sem lehetett megnyerni, nem csak azért, mert nem tudtam portugálul, hanem azért sem, mert az a véleményem, hogy az ember munkájának értékét a tényeknek kell igazolniuk. Kezdetben az egyetlen lehetőségem tanfolyamok szervezése volt, hogy felkeltsem az emberek figyelmét és érdeklődését. Ez gyakran sikerült is. Talán nem nagyképcség, ha azt gondolom, hogy az érdeklődést a jól megtervezett és végrehajtott tanítással tudtam felkelteni. Ezt annak a körülménynek tulajdonítom, hogy a brazilok természettől fogva bátrak és kitaróak. Szeretik az újdonságot, és nem ragaszkodnak a tradíciókhoz. Hajlandók megnézni az új dolgokat, és csak ez után döntenek arról, hogy elfogadják-e vagy sem. Az első fázis sikerrel zárult: **megtörtént az érdeklődés felkeltése!**

Így érkeztünk el a második szakaszba: a modern gimnasztika **bevezetésébe**. Itt minden erőmre szükség volt. Sokszor arra gondoltam, hogy össze fogok omolni ez alatt a súlyos teher alatt. Nem volt, mert nem tudtam asszisztensre szert tenni ilyen rövid idő alatt, így mindent egyedül kellett elintéznem. Rióban hét tanfolyamot kellett tartanom, amelyeket néha meg kellett szakítanom, hogy eleget tehessek más szövetségi államok meghívásainak.

Ezzel párhuzamosan szigorúan tartottam magamat fő célkitűzésemhez, hogy létrehozzak egy asszisztensi csoportot, amelynek tagjaiva azután majd egyesített erővel érhetem el célomat. Mindig tudatában voltam annak, hogy egyetlen monopolizált kontrol nem vezethet sikerre, főleg egy olyan hatalmas országban, mint Brazília. Az asszisztensi csoport betanítása érdekében olyan tanfolyamokat szerveztem, amelyre bármelyik korábbi tanfolyamom bármelyik résztvevője vagy azok barátnői is beiratkozhattak, és ahol alkalmam nyílt a képességeik alapos átvizsgálására abból a célból, hogy megtudjam, alkalmasak-e egy magasabb színvonalon végzendő munkára, van-e türelmük és kedvük hozzá. Ezek a tanfolyamok meglehetősen exkluzívak voltak és még ma is azok. Soha nem folytattam olyan nyílt propagandát, amely megóvott volna eredeti ideám feladásától; attól hogy az végleg szertefoszolják, és valamilyen szépségszalonná vagy fogyasztókúrára legyen belőle.

Viszonylag rövid idő alatt eljutottam addig, hogy már nem csak a brazil államokban tarthattam tanfolyamokat, és asszisztens is vihettem magammal. Ez nagymértékben megkönnyítette munkámat, amellett, hogy segítőt is sokat tanultak tőlem. Így az eredmény mindannyiunk számára kölcsönösen előnyös volt.

Most már a harmadik fázis, az **elterjesztés** közelébe jutottunk. Az elterjesztéssel kapcsolatos munkában a gyors előrehaladáshoz és sikerhez szükséges legmarkánsabb út a jól kidolgozott anyagok bemutatása és előadások tartása. Ezt tettük mi is a kurzusok első éve után, 1954. november 25-én este fél kilenckor a Bennett Intézetben bemutatott, a sajtó nyilvánossága előtt tartott nagy sikerű előadással. Ezen az előadáson azok a

gyakorlatok szerepeltek, amelyeket különféle tanfolyamokon gyakoroltunk az év során. Az előadásokon a következők szerepeltek: Regina, Maria Emília, Silvia, Mary, Ingrid, Chiquita, Dagmar, Maria Emília Marchesini, Gracinha, Yvone, Stella, Sonia und Daisy. Ezt az előadást követte több meghívás Rióban és más államokba. Ezekon több új és kiváló tornász is részt vett, egyre nőtt a lehetősége a legjobb tornászok kiválogatásának.

1956-ban jutottunk el addig, hogy a brazil csapat már nyugodt lelkiismerettel vehetett részt nemzetközi versenyen, Ausztriában. Ebben az évben alapítottuk meg a GUG-ot (Grupo Unido de Ginastas – Egyesült Tornászcsapat), amely az elitcsoporthoz tartozott.

Ez a tervezett külföldi utazás végül pénz hiányában elmaradt, de ebben talán a technikai színvonalunk iránti bizalom hiánya is szerepet játszott. Az utazásból ugyan nem lett semmi, de az előkészületi munkának igen pozitív volt a hatása. Technikai értelemben sokat fejlődtünk, és a hivatalos szervek is érdeklődéssel figyelték előadásainkat.

A következő évben, 1957-ben, harmincnégy brazil előadást követően valamilyen csoda folytán, sok utánajárás és bosszúság után meghívást kaptunk a MEC (Oktatási és Kulturális Minisztérium) révén az akkori Jugoszláviába, Zágrábba, a II. Gymnaestradára. Osztrák meghívásra Bécsbe, Tullnba és Kremsbe utazhattunk, ahol bemutattuk a Gymnaestrádán korábban előadott programunkat.

II GYMNAESTRADA – ZÁGRÁB – JUGOSZLÁVIA

Ismét csak fájlalni tudom, hogy nem vagyok író, és nem tudom jól elmesélni, mennyire szerettem az Európában töltött felejthetetlen napokat. Leírhatatlan volt a brazilok sikere, a sajtó és a kamerák üldözése, a rendőrség igyekezete, hogy megvédjen minket az autogramot kérők rohama elől.

Soha nem fogom elfelejteni azt a megdöbbenést és a „szépségeim” szemében lévő ijedtséget, amikor már az első edzés után észrevették a színház pénztára előtt kígyózó sort, az előadásra jegyet váltani szándékozók sokaságát, amely olyan hatalmas volt, mintha futballmérkőzésről lenne szó. Sosem fogom elfelejteni, hogy nemzetünk számára megadatott az a dicsőség, hogy egyedül csak nekünk kellett a programot többször megismételni, mint ahogy azt sem, hogy meghívásomra Bode professzor és asszisztense eljött a szálláshelyünkre, és a mozgásról tartott rövid előadást a csoportom részére. Ráadásul én voltam az egyetlen személy, akit a már korábban meghívottakon kívül meghívtak az osztrák nagykövetség által adott fogadásra.

Sok mulatságos és vidám esemény maradt meg emlékezetemben. Így például a brokát táskák és vizontlátások Schwarzachban; Mary, a japán szemével, amelyek egyszer csak kikerekedtek; Chiquita, akiről azt mondták, hogy nincs benne csoporthatározás; kollégáim, kalapban és magas sarkú cipőben; felejthetetlen nemzeti zászlónk, amelyet eredetileg valamilyen épületre szántak, de most kölcsönadták a római brazil nagykövetségnek és hatalmas mérete miatt Liát majdnem Ikaruszként repítette el a nyitó felvonuláson; Ingrid fekete haja, amelyet nem sokkal azelőtt festett be; Judit barna bőre, amely a nagy viharban, amely az atlétákra csapott le, elmosódott és zebracsíkossá színeződött; a sajtó által letiltott „interjú”, aztán a végül a zágrábi rádió által engedélyezett interjú sugárzása Bécsbe; a szállásunkon lévő különleges mosdó és az a sokféleség, ahogy azt az emberek használták; a „csárdához” felvett látványos brazil népi öltözet, valamint a tradicionális zene a „Meu Brasil”, amelyet nevetséges mozgásával kísért Luiza; és végül a „Heurigen” Bécsben.

Ó, milyen idők voltak azok!

Csoportunk összetétele: Lia, Guni, Ingrid, Mary, Chiquita, Sônia, Anita, Graça, Judit, Ilona és Luiza.

A program: Gyakorlatok kéziszer nélkül, kókuszdió-sállal és két labdával (a mienk volt az egyetlen nemzet a modern gimnasztika történetében, amelyik két-labdás gyakorlatot mutatott be), úgy hogy attól féltem, hogy emiatt más nemzetek zsonglőröknek fognak tartani. A hatalmas siker mégis arra ösztönzött, hogy később két-karikás gyakorlatba is belekezdjek.

Nagy büszkén és emelt fejjel érkeztünk haza külföldről. De hamar lelohadt a büszkeségünk és akár elbujdokolhattunk volna, mert ugyan soha nem kételkedett senki sem abban, amit a külföldi újságok írtak rólunk, mégis, Brazília, elsősorban Rio de Janeiro állama teljes mértékben ignorált minket.

Az ezt követő hónapok döntőek voltak a GUG életében és talán a modern gimnasztika folytatásának és további erősödésének Brazíliában. Fontos elmondanom, hogy a megmentő a GUG néhány hűséges tagja volt, merthogy engem már a fuldoklás környékezett.

Hogyan is teltek ezek a döntő jelentőségű hónapok? Munkánk külföldi elismerése erősített és lelkesített bennünket, és megpróbáltunk nem törődni azzal, hogy itthon teljesen elhanyagolnak bennünket. Sikereink eredményeképpen sok meghívást kaptunk nemzetközi találkozókra, amelyeket én továbbítottam az illetékes hivatalos szervekhez. Mint az „ámen” az imádság végén, mindig elutasító választ kaptunk. Ragyogó sikereink után számomra elképzelhetetlen volt, hogy ne folytathassuk a munkát. Gyorsan kedvemem szegte, amikor világossá vált számomra, hogy lehetetlen az összehasonlítás saját munkám, és a világ más részén működő kollégáim által végzett munka között.

Minthogy én a gimnasztikát nem csupán üzletnek tekintettem, semmi értelme nem volt a munka folytatásának csupán azért, hogy úgynevezett „papa és mama” sikereket érjek el.

Azt gondoltam, hogy a gimnasztika már meglehetősen elterjedt saját országunkban, esetleges folytatása már tőlem függetlenül is megtörténhet. Egyszerűen nem bírtam elviselni, hogy korlátozva legyek a saját munkámban, és én, aki már nemzetközi szintre jutottam, beszoruljak a nemzeti keretek közé.

Hosszas vívódás után „búcsúelőadást” szerveztem 1958 végére azzal a szilárd elhatározással, hogy nem fogok többet az elit-csoportommal Brazíliában dolgozni.

Elérkezett a nyári szabadság ideje anélkül, hogy bármilyen tervem is lett volna a gimnasztikával kapcsolatban. Felkészültem egy nyugalmas otthoni életre, a családi tűzhely körül végzendő munkára. Már ott tartottam, hogy a gimnasztikai könyveket szakácskönyvekre cserélem, és jókedvű háziasszony leszek. De nem így történt. Nehogy bárki is félre értsen, nem a háziasszonyi tudásom volt az, hanem a GUG és gyermekei, amelyek keresztülhúzták a tervemet.

Máig sem tudom, hogy háborús terv készülődött-e ellenem, vagy jobban mondva javamra, amely néhány nappal a tevékenységem elkezdése előtt kezdett kibontakozni. Szólt a telefon, és egyik „szépségem” egyszerűen megkérdezte: Dona Ilona, mikor kezdjük újra? Azon nyomban letorkoltam és akkorát üvöltöttem, hogy a telefon remegni kezdett.

Néhány nappal később ugyanezt a kérdést tette fel egy szelíd hang. Bizonytalanná váltam, de megpróbáltam elhatározásomat nem megmásítani. De, hogy őszinte legyek, valami hatalmas ürességet éreztem, sóvárogtam a leányaim után, a gimnasztika után, és mivel a csoport még nem adta fel, határozottan tudni akarta, hogy március elsején vagy tizenötödikén újra kezdhettek-e a munkát. Végül megadtam magam. Hozzáteszem, hogy így sokkal boldogabbnak éreztem magam. Ugyan olyan elszántsággal fogtunk bele a munkába, mint korábban, csak egy kissé visszafogottabban és taktikusabban. Már nem éreztük kötelességünknek, hogy eleget tegyünk minden meghívásnak, amelyek tulajdonképpen csak a sportrendezvények díszleteként szolgáltak volna. Igényesek lettünk, ott mutattuk be a munkánkat, ahol ennek előnyét láttuk, vagy éppen egy utazás kedvéért. Ezért fogadtunk el meghívásokat, például az alábbi helyekre: Brasília, São Paulo, Belo Horizonte, Niterói, Vitória, stb. Ami minket Guanabarából (Rio de Janeiro) a leginkább érdekelt, az egy közös bemutató volt a német olimpiai csapattal, amelyre 1962. szeptember 10-én került sor.

Nem gondoltunk semmi különös dologra az előadást illetően, például hogy esetleg saját közönségünknek szégyenkeznie kellene miattunk. Nem azért, mintha beképzeltnek lettünk volna, hanem azért, mert a Gymnaestrada óta tudatában voltunk saját értékeinknek. Örültünk, hogy lehetőséget kaptunk ennek bemutatására. Hatalmas sikerünk volt, de nem azért, mert többet dolgoztunk, vagy jobban, mint máskor, hanem mert saját közönségünk már össze tudta hasonlítani előadásunkat egy külföldi csoportéval, a németével.

Ettől a naptól fogva már Guanabará is meghódítottuk. Hagyománnyá vált, hogy részt vegyünk az országos gimnasztikai versenyeken São Paulóban (1963, 1964, 1965, 1967), ahol szinte mindig a legkiemelkedőbb csoport voltunk és megfelelő elismerésben részesültünk.

Így folytattuk a munkát, harmonikusan és érdeklődéssel, anélkül, hogy különösebb eseményre került volna sor

egészen 1964 elejéig, amikor már összesen hatvankét előadást tartottunk.

Ezután kaptuk a meghívásokat, amelyek nagyon lelkesítőek voltak, és kibillentettek addigi nyugodt életünkből. A meghívások az alábbiak voltak:

1. Gymnaestrada Bécsben és
2. Brasiliada Hollandiában, Hága városában.

Minthogy a brazil leányokkal már szerepeltünk egy Gymnaestradán, sőt magam kettőn is, szinte mágneseles vonzást éreztünk, hogy részt vegyünk ezen a világméretű ünnepségen, és őszintén reméltük, hogy a bécsi Gymnaestradán ismét képviselhetjük Brazíliát.

Ezt követte a Hágai Egyetem /Hollandia/ meghívása (engem már 1964-ben meghívtak), hogy én magam előadást, és a csoportommal bemutatót tartsak.

Nem számíthattunk semmilyen anyagi támogatásra, mivel ezt már a stuttgarti III. Gymnaestrada alkalmából megtagadták tőlünk. Ezért úgy döntöttünk, hogy nem fordulunk senkihez, hanem saját zsebünkből fizetjük ki az utazás költségeit.

Mindannyiunknak sok áldozatot kellett hoznunk. Például spórolni a vásárlásoknál, hogy pénztárcánk vastagabb maradjon, lemondani az édességekről, hogy karcsúak maradjunk, nem lustálkodni, hogy formában maradhassunk. De mindezt jó kedvvel és humorral tettük, mert mindnyájunkat ugyan az a cél vezérelte. Azt akartuk, hogy a brazil zászló mellé csoportunk szép és szeretett selyem zászlaját is felhúzzák.

A világ legszebb zászlaját, a sajátunkat hivatalosan nem ismerték el, ugyanis a GUG még jogilag érvényes módon nem létezett.

Már írtam, hogy mi alapítottuk a GUG-ot, de 1956-ban valójában csak keresztelő volt, ugyanis nem tettük meg azokat a jogi lépéseket, amelyek szükségesek voltak egy testület alapításához. Tehát a GUG hivatalosan még nem létezett, de nem hivatalosan már közismert volt. A GUG nevében kaptuk a meghívásokat, mindenütt ilyen néven szerepeltünk, volt saját zászlónk és címerünk. Így jött el az az idő, amikor 1964-ben végül a GUG hivatalos és „csodálatos csoportja” lettünk.

1965 júliusáig komoly felkészülésben vettünk részt. Azzal is bizonyítottuk a gimnasztika iránt érzett szeretetünket és idealizmusunkat, hogy saját költségünkre utaztunk el Hollandiába a Brasiliádra és a bécsi Gymnaestrádra. A csoport tagjai a következők voltak: Lígia, Inge, Eliana, Nena, Daisy, Anita, Chiquita, Sônia, Eli, Judit, Lore, Luiza és Ilona (Lígia Azevedo, Ingeborg Müller, Eliana Madeira, Nena Moraes, Daisy Barros, Anna Maria Peuker, Francisca Patrone, Sônia Nogueira, Eliana Nogueira, Judit Kosa, Lore Reuter, Luiza Ceccarelli és Ilona Peuker).

BRASILIADA – HÁGA – HOLLANDIA

A csapat külön utazott el, mivel mindannyiunk közös kívánsága volt, hogy élvezhessük az öreg Európát. De kötelességünk volt, hogy minden nap tartsunk edzést a hotelszobánkban, ne együnk túl sok édességet, ne sokat flörtöljünk, ugyanakkor pontosan jelenjünk meg a találkozókra a Hotel Amsterdamban. Minden a legjobban ment, legalábbis ami a szállodabeli találkozást illeti, mert nem tudom, hogy a többi ígéretet mennyire tartotta be a csapat, mivel nem voltam ott. Egy dolog mindenestre biztos: mindenkinek száz százalékos volt a formája és az alakja.

A csapat mindig betartotta a szigorú szabályokat, de mégis nagy felfordulás támadt akkor, amikor az első napon vacsorázni mentem a Hágai Egyetem rektorával és helyettesével, és a többiek a szállóban hagytam. Visszatértemkor óriási volt a viszontlátás öröme. A rektor technikai ellenőr volt abban az időben, amikor az osztrák csapattal arattam győzelmet Helsinkiben. A GUG „bosszúja” pedig nem váratott sokáig magára. A csapat ébren várt rám a szobámban összegyűlve és nem hagytak nyugtot nekem mindaddig, míg mindent el nem meséltem. Ilyenek voltak az én „szépségeim”, és ezért igen nagyra becsültem őket.

A következő napon Hágába utaztunk, ahol elkezdődött a Brasiliada. Négy felejthetetlen nap. A holland csapat kitűnő előadásai a Gymnaestradán, a brazilok nagy sikerei, saját előadásom, egy óra Van der Moost

professzorral, akinél az én lányaim egyáltalán nem érezték jól magukat visszavágásként a hollandokkal töltött óráimra. Soha nem fogjuk a kedves és vendégszerető fogadtatást elfelejteni, és mindig örömmel fogunk visszaemlékezni azokra a szép és vidám órákra, amelyeket velük együtt töltöttünk.

Nagy öröömre és meglepetésemre az első előadásunk szünetében találkoztam egy egyetemen adott fogadáson Sommer úrral, a Gymnaestrada alapítójával és „atyjával”. A fogadáson saját nagykövetünk is részt vett családjával és a követség alkalmazottaival. Sommer úr már lelkes híve lett a munkámnak, amelyet már ausztriai karrierem során figyelemmel kísért, és ezt ezúttal is bizonyította azzal, hogy megtekintette mind a négy előadásunkat, amelyekre igen idős kora (80 év) ellenére is elment, pedig lakása egy másik közeli városban volt.

A Brasilada kiváló és óriási propagandát jelentett a brazil gimnasztika számára: csak így tovább, GUG!

IV. GYMNAESTRADA – BÉCS – AUSZTRIA

A bécsi Gymnaestrada nagyszabású esemény volt tizenötezer résztvevővel negyvenkét országból. Nagy látványosság volt, ahogy Ausztria megszervezte ezt a hatalmas világtalálkozót. A nyitó eseményen több mint hatvanezer néző vett részt, akik üdvözölték a résztvevőket.

Az eseménynek egy hatalmas sportcsarnok adott otthont. A városi csarnok, ahol az előadásainkat tartottuk, három termével tizennyolcezer embert tudott befogadni.

Állandóan gondoskodni kellett a résztvevők ellátásáról, szállításáról és tolmácsokról. És minden hibátlanul zajlott!

Saját programunk az alábbi volt: gyakorlatok két szalaggal, szer nélkül és egy vagy két labdával. Jól tudtuk, hogy a brazilok már nevet szereztek maguknak a gimnasztikában, de nem számoltunk azzal, hogy sok nézőnk lesz, mert az előadások egyszerre több teremben zajlottak, ami megosztotta a közönséget. De nagyot tévedtünk. Saját előadásunk előtt néhány perccel annyira megtelt a csarnok, hogy idegesek lettünk. Amikor be akartunk menni a terembe, a rendőröknek kellett utat nyitniuk az embertömeg között, hogy lehetővé tegyék a csapat zászlós bevonulását.

A GUG kitűnően dolgozott, egyetlen egy szert sem vesztett el, egyáltalán semmit, csak az idegességét: fegyelmetten és szépen adtuk elő a gyakorlatokat. Kiemelkedő volt a siker örömkönyvet csalva néhány résztvevő szemébe.

Ahogy megtelt a terem a brazil csapat belépésekor, ugyan úgy üresedett ki annak elhagyásakor. Kissé zavart, hogy az utánunk következő csapatoknál sem annyi néző, sem annyi újságíró nem volt jelen, mint nálunk. Mindenki a brazil csapat után rohant, hogy dicsérjenek, magasra tartott gépeikkel minket fényképezzenek, és kérdéseket tegyenek fel.

Sikerrel bizonyítottuk be a külföldnek munkánk eredményességét abban a kategóriában, amelyet tőlünk vártak, nagy és kellemes meglepetést okoztunk honfitársainknak és országunk diplomatáinak.

Nem csupán a siker maradt meg emlékezetünkben, hanem az utazás is, amely csodálatos volt. Minden gond és probléma nélkül zajlott, egy kis családot alkottunk, ahol Inge választott vezetőként gondoskodott rólunk. Sok humorral, egyetértéssel és mások iránti szeretettel oldódott meg minden nehézség.

Bizonyos vagyok abban, hogy senki sem bánta meg közülünk azt az anyagi áldozatot, amelyet ezért az Európában töltött csodálatos időért hoznunk kellett. Még ugyanabban az évben, 1965-ben már hagyományosan vettünk részt São Paulóban az országos gimnasztikai ünnepségen, ahol nagy ünneplésben volt részünk.

Nem csak São Paulo, hanem más szövetségi állam is elküldte levélben jókívánságait, amelyben megköszönték azt a propagandát, amelyet külföldön végzett munkánk által fejtettünk ki Brazília számára. De Guanabara elnémult. Miért?

1966

Az 1966-os esztendőnek éppen úgy nagybetűvel kell szerepelnie a GUG történetében, mint a modern gimnasztika braziliai történetében.

Ez volt az **I. Guanabarai Modern Gimnasztika Fesztivál** éve. Hogyan is történt? Itt is minden az én „szépségeimen” múlt.

Már saját programunkon dolgoztunk a São Paulo-i országos fesztiválra, amikor azt lemondták és több ünnepségre nem volt kilátás. A csapat azt gondolta: „Már van egy kész, gazdag programunk, be kell mutatnunk!” Ebbe a dologba nem akartam beszállni, illetőleg ki akartam húzni az időt a következő évig. Ekkor jött a fenyegetés a GUG csapatától: „Vagy most, vagy soha”. Úgy éreztem megfogtak, ugyanis valóban volt egy teljesen kidolgozott programunk. De egy fesztivált meg is kell szervezni! Ki fog segíteni? Es ettől eltekintve, meg tudom-e ezt oldani egyáltalán akár segítséggel is? Semmilyen szervezési gyakorlattal nem rendelkezttem. De hál’ Istennek hamarosan ajánlkoztak lelkes és segítőkész kollégák, akik november 26-ra megszervezték, és létrehozták az „I. Guanabarai Modern Gimnasztikai Fesztivált” a Szíriai-Libanoni Klubban.

A siker mindig kellemes és jóízű. De rossz, nagyon rossz az, hogy ezzel számos új kötelezettségünk támad. Nincs már lehetőségünk abbagyni, sőt, úgy jön a munka, mint egy köteletség-lavina, amin úrrá kell lennünk.

1967

Ebben az évben volt a századik előadásunk. Ez a Bennett Intézetben volt, egy nyilvános edzés keretében, augusztus 31-én. Ezen kívül négy turnén vettünk részt belső Brazíliában, lezajlott a II. Guanabarai Fesztivál, és részt vettünk a modern gimnasztikai világbajnokságon Koppenhágában.

Elhatároztuk, hogy megtartjuk saját fesztiválunkat a „Municipal” klubban”, amelynek a termében 3-4 ezer ülőhely van, ami kétszerese annak, mint amennyit a Szíriai-Libanoni Klub be tud fogadni. Némileg rosszul éreztem magam attól a gondolattól, hogy nem lesz annyi nézőnk, hogy megtöltsék a helyiséget.

De a félelmem alaptalannak bizonyult: olyan nagy küzdelem folyt egy-egy ülőhelyért, mint az előző évben. Kitűnő munkát végeztünk és nem maradt el a jól megérdemelt siker.

El kell mondanom, hogy munkánkat már három csoportban végeztük: GUG, GOG (a GUG szervezőinek klubja) és GIG (a GUG utánpótlása).

November 11-én zajlott le a fesztivál, november 12-én Daisy, Inge, Anita és én elutaztunk Hamburgon keresztül Koppenhágába a világbajnokságra. Minden nagyon egyszerűnek látszott, de a valóságban nem volt az. Egy fél éven át naponta végzett őrült tempójú edzés után az egyéni gyakorlatok túl nehéznek bizonyultak számunkra, mivel mi csoportos munkához voltunk szokva. Én készítettem fel Daisyt és Ingét a versenyre, de mivel csak Daisy kapott anyagi segítséget az államtól, eltanácsoltam Ingét az aktív részvételtől, minthogy amúgy sem volt túl jó egészségi állapotban. 12-én egy különleges csapat utazott el: Daisy, mint tornász, Ilona, mint vezető, Inge, mint a CND (Confederação Nacional dos Desportos – Nemzeti Sportszövetség) és Anita, mint utazásvezető, fényképész és néző.

Daisy jól dolgozott és megfelelő pontszámot ért el. Anita és Inge reszketett, mint a nyárfalevél, én pedig, mint mindig, megpróbáltam uralkodni magamon, amibe aztán rendesen beleőszültem.

Mint a többi utazásról, erről is lehetne hosszú és élvezetes beszámolót írni, ugyanis ezzel a GUG csoporttal annyi minden történt, hogy nem is tudom, mit kéne ezek közül kiemelni: fegyelmezetttségüket, példás magaviseletüket, munkájukat, humorukat vagy éppen örökös “enfant terrible” viselkedésüket, amellyel melengették a szívemet.

1968

Már a korábbi években is panaszkodtam amiatt, hogy állandóan több és több a munkánk. Ebben az évben ez csak tovább növekedett a tornászok kötelező minősítése miatt.

Igaz, az én ötletem volt, és nem is bánom, hogy megvalósult. Úgy gondoltam ugyanis, hogy érdemes megfelelni a FIG (Federação Internacional de Ginástica – Nemzetközi Gimnasztikai Szövetség) elvárásainak. A FIG az a nemzetközi szervezet, amely mindenről dönt.

Tulajdonképpen az országnak árt, ha nem veszi figyelembe az elvárt normákat, vagy azok ellenében cselekszik.

A FIG minden második évben modern gimnasztikai világbajnokságot rendez, amelyre most harmadik alkalommal Koppenhágában került sor. Így minden országnak meg kellett előtte rendeznie a saját országos bajnokságát, tehát Brazíliának is, ráadásul mi még technikailag is jól felkészültek voltunk.

1967-ig a Gimnasztikai Szövetség nem akart tudni rólunk, még a tagságunkat is megtagadta, amivel sokakat elijesztett. Most mégis, az új irányzat alapján éppen a Szövetség volt az, amely megkeresett minket. Minthogy éreztem a Szövetség érdeklődését, javasoltam, hogy a jövőbeli világbajnokságok előtt válogató versenyek legyenek. Erre először szeptember 21-én került sor nyolcvan résztvevővel.

Tíz csoport huszonegy egyéni tornásszal vett részt a küzdelmekben. Tisztán gimnasztikai bemutatók voltak. Én magam meg voltam elégedve, nem csak ezért, mert a GUG első helyen kvalifikálta magát, hanem azért is, mert mind a csoportos, mind az egyéni gyakorlatokban az „unokáim” nagyon bátran, szépen és tisztán dolgoztak.

Itt kell kifejeznem elismerésemet a csapat vezetőinek, akiknek ilyen sikeresen adták tovább gimnasztikai tudásukat és ismereteiket. Gratulálok Sônia-nak, Nenának, Helenának, Zuleicának, Myriamnak és Letice-nek!

A gimnasztika már gyökeret eresztett Brazíliában, és egyúttal része lett az iskolai játékoknak is. A Sônia által kidolgozott kötelező gyakorlat legutolsó változatát bámulatra méltóan adta elő negyvenkét iskolai csoport.

Mostanáig, amikor ezeket a sorokat írom, már száztizenegy előadás szép emlékét tudhatjuk magunkénak. Ez igen nagy szám, de még nincs jogunk megpihenni. Minden erőnkkel készülünk az 1968. november 23-án tartandó 3. Guanabarai Fesztiválra, a nemzetközi gimnasztikai versenyre, és a november 30-án São Paulóban rendezendő országos ünnepségre. Nem kis dolog, hogy mi amatőrként megfeleljünk a magas követelményeknek. De a gimnasztika iránt érzett minden szeretetünk és elkötelezettségünk mellett az is megadatott számunkra, hogy sikereket arassunk, szép órákat tölthessünk együtt, mint például ebben az évben Brazíliában, hogy legyen erőnk és bátorságunk mindazt véghez vinni, amit kötelességünknek is tartottunk.

Visszatekintve brazíliai munkásságomra be kell vallanom, hogy elégedett vagyok!

Nem bánom, hogy sok érdekes külföldi meghívást, amelyeket Gymnaestrada-k alkalmával ajánlottak nekem, lemondtam; nem bánom, hogy volt bátorságom belekezdeni Brazíliában a modern gimnasztikába; nem bánom, hogy nem kedvetlenítettek el és nem törtek meg a nehézségek.

Nem bánom, és ez mindenek előtt nagy öröm számomra, hogy érezhetem: a **gimnasztika ügye győzedelmeskedett!**

A gimnasztikát már soha többé nem lehet Brazíliából kiseperni, leginkább azért nem, mert kedves munkatársaimat az a jövőben is ugyan úgy érdekelni fogja és ugyan olyan áldozatot fognak hozni érte, mint eddig is.

Itt most befejezem soraimat. Eljött az az idő, hogy ezeket a sorokat és az általam kedvelt gimnasztika ügyét minden szeretetemmel és köszönettel ti kezetekbe tegyem le azzal a bizonyossággal, hogy azt továbbra is szolgálni, szeretni és gazdagítani fogjátok.

Ilona